

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

9-1-43/ 15

Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр. 47991 датум: 29.12.2015.

На основу члана 18. став 4. Закона о Заштитнику грађана („Службени гласник РС“, број 79/2005 и 54/2007), Заштитник грађана даје

Мишљење

о

Нацрту закона о равноправности жена и мушкараца

Потпредседница Владе и председница Координационог тела за родну равноправност доставила је Заштитнику грађана Нацрт закона о равноправности жена и мушкараца, ради давања мишљења.

Након разматрања Нацрта закона о равноправности жена и мушкараца, са становишта надлежности овог органа и руковођен начелом сарадње државних органа, Заштитник грађана налази да Нацрт закона представља добру основу за даље унапређење спровођења принципа родне равноправности у одређеним сегментима. Истовремено, ради унапређења решења садржаних у Нацрту, Заштитник грађана указује и на потребу да се одређене одредбе додатно размотре и прецизирају.

Основни појмови „пол“ и „род“, нису уопште коришћени у овом документу, осим приликом њиховог дефинисања у члану 2. Нацрта, што је у нескладу са Уставом¹, важећим Законом о забрани дискриминације², Законом о равноправности полова³, Законом о избору народних посланика⁴, Законом о локалним изборима⁵ и низом стратешких докумената (Националном стратегијом за побољшање положаја жена и унапређивање родне равноправности⁶ и пратећим Акционим планом⁷, Националном стратегијом за спречавање и сузбијање насиља над женама у породици и партнерским односима⁸, као и Стратегијом превенције и заштите од дискриминације⁹ и пратећим Акционим планом¹⁰).

¹ „Сл. гласник РС“, бр. 98/2006

² „Сл. гласник РС“, бр. 22/09

³ „Сл. гласник РС“, бр. 104/09

⁴ „Сл. гласник РС“, бр. 35/2000, 57/2003 – одлука УСРС, 72/2003 – др. закон, 75/2003 испр. др. закона, 18/2004, 101/2005 – др. закон, 85/2005 – др. закон, 28/2011 – одлука УС, 36/2011 и 104/2009 – др. закон)

⁵ „Сл. гласник РС“, бр. 129/2007, 34/2010 – одлука УС и 54/2011

⁶ Доступно на: [//www.srbija.gov.rs/vesti/dokumenti_sekcija.php?id=45678](http://www.srbija.gov.rs/vesti/dokumenti_sekcija.php?id=45678)

⁷ Доступно на: [//www.minrzs.gov.rs/files/doc/porodica/strategije/AP%20Strategija%20Rodna%20ravnopravnost.pdf](http://www.minrzs.gov.rs/files/doc/porodica/strategije/AP%20Strategija%20Rodna%20ravnopravnost.pdf)

⁸ Доступно на: [//www.srbija.gov.rs/vesti/dokumenti_sekcija.php?id=45678](http://www.srbija.gov.rs/vesti/dokumenti_sekcija.php?id=45678)

⁹ Доступно на: [//www.ljudskaprava.gov.rs/images/pdf/Strategija_jul_2013.pdf](http://www.ljudskaprava.gov.rs/images/pdf/Strategija_jul_2013.pdf)

Имајући у виду претходно наведене прописе и стратешке документе и циљ закона (успостављање обавеза, одговорности и јемстава за остваривање начела родне равноправности) законски текст треба да носи назив „Нацрт закона о родној равноправности“. У тексту је потребно да се уједначено уместо појма „равноправност“ користи појам „родна равноправност“, како би се постигао одговарајући ефекат у областима од значаја за остваривање принципа родне равноправности у пракси и тиме омогућило остваривање сврхе доношења овог Закона. То подразумева, између осталог, и адекватно именовање и нормирање механизма за **родну** равноправност и Координационог тела за **родну** равноправност.

Чланом 31. Нацрта, за разлику од претходне верзије документа, коју сте нам доставили 17. августа 2015. године¹¹, прописана је обавеза јединице локалне самоуправе да одреди запосленог за обављање послова равноправности (без навођења појма „родне равноправности“), али не и обавеза оснивања тела за родну равноправност у локалној заједници. Напротив, Нацрт закона прописује задатке тела за родну равноправност које је **„образовано на основу закона којим се уређује локална самоуправа“**. Закон о локалној самоуправи не прописује обавезу основања тела за родну равноправност нити су прописана одговарајућа овлашћења и надлежности скупштина јединица локалне самоуправе у том правцу. Важећим Законом о равноправности полова, утврђена је обавеза јединице локалне самоуправе¹² да организује стално радно тело или одреди запосленог за родну равноправност али је прелазним и завршним одредбама Нацрта прописано да даном ступања на снагу овог Закона престаје да важи Закон о равноправности полова, као и да Закон, који се налази у Нацрту, ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“. Стога Нацрт закона представља снижење достигнутих стандарда у остваривању људских права и начела родне равноправности јер би његовим ступањем на снагу са спорном одредбом постојала правна препрека за оснивање тела за родну равноправност, а постојећа би морала бити укинута јер за њихов рад не би постојао правни основ.

Постојање оперативних механизма за спровођење принципа родне равноправности на свим нивоима неопходно је за унапређивање положаја жена, а прописивање обавезе њиховог оснивања један од основних разлога због којих је Заштитник грађана иницирао израду Модела закона о родној равноправности.

Сматрамо да је постојање законске обавезе одређивања запосленог за обављање послова родне равноправности, као и оснивања тела за родну равноправност од стране јединице локалне самоуправе од изузетног је значаја за остваривање принципа родне равноправности и унапређивање положаја жена на локалном нивоу и, као таква, треба експлицитно да буде прописана у овом документу.

У члану 22. Нацрта је прописана обавеза органа јавне власти да припремају извештаје о спроведеним мерама посвећеним постизању равноправности жена и мушкараца, као и планове за спровођење мера које произилазе из извештаја, и обавеза њиховог достављања служби, док је у члану 23. Нацрта прописана обавеза политичких странака, синдикалних организација и удружења да достављају извештај о спроведеним мерама служби. У члану 29. Нацрта нису дефинисане надлежности службе, тако да се на основу прописаних одредби не може закључити да је служба надлежна за надзор, односно контролу примене поменутих планова. Стога је потребно, у циљу успешне примене закона, прецизније дефинисати надлежности службе, посебно имајући у виду да је чланом 30. став 2 Нацрта прописано да

¹⁰ Доступно на: [//www.ljudskaprava.gov.rs/images/pdf/propisi_i_strategije/Akcioni_plan_-_srpski.pdf](http://www.ljudskaprava.gov.rs/images/pdf/propisi_i_strategije/Akcioni_plan_-_srpski.pdf)

¹¹ Допис потпредседнице Владе Координационог тела за родну равноправност бр. 011-00-5/2015-12

¹² чл. 39. став 4. Закона о равноправности полова

координатори за равноправност прате спровођење политика и мера у вези са равноправношћу у области рада својих органа.

Имајући у виду међународне инструменте које је потврдила Република Србија, а који се односе на превенцију, сузбијање и заштиту жена од насиља у породици и партнерским односима и превенцију и сузбијање родно заснованог насиља (који Републику Србију обавезују), као и озбиљност проблема родно заснованог насиља, односно насиља према женама, назив Одељка IV Нацрта потребно је променити у „Спречавање родно заснованог насиља и насиља према женама“, односно „Родно засновано насиље, односно насиље према женама“, као што је то био случај у претходним верзијама овог документа. Нацрт закона треба да садржи и одредбе посвећене превенцији насиља и специјализованим услугама посвећеним заштити, подршци и оснаживању жртава насиља у породици и партнерским односима, као и раду са учиниоцима насиља, у циљу сузбијања ове негативне друштвене појаве која највише погађа жене.

У области насиља у породици, Нацрт закона није у потпуности усаглашен са потврђеним међународним уговорима и општеприхваћеним стандардима међународног права, стога што, између осталог, не прописује ни обавезу пружања услуге бесплатне правне помоћи жртвама насиља у породици. Одредбом члана 28. става један Нацрта прописано је да се бесплатна правна помоћ за лица која су претрпела насиље обезбеђује у складу са законом којим се уређује бесплатна правна помоћ, чиме се упућује на закон који још увек није усвојен. Заштитник грађана је у Редовном годишњем извештају за 2013. годину¹³ упутио препоруку да Влада треба да предложи Народној скупштини закон који уређује пружање бесплатне правне помоћи, којим би се унапредио положај свих осетљивих група, а пре свега жртва насиља у породици. Ова препорука је поновљена у Редовном годишњем извештају за 2014. годину¹⁴, али по њој до сада није поступљено. Имајући у виду озбиљност и тежину последица насиља у породици и посебно тежак положај жене жртве насиља целисходно је да се у вези са прописивањем обавезе пружања специјализоване бесплатне правне помоћи преузму решења садржана у Моделу закона о родној равноправности, чију израду је иницирао Заштитник грађана и који Вам је достављен или пропишу друга адекватна решења како би се пружила бесплатна правна помоћ жртвама насиља у породици.

ЗАМЕНИЦА ЗАШТИТНИКА
ГРАЂАНА

Гордана Стевановић

¹³ Доступан на:

http://www.zastitnik.rs/attachments/3237_Godisnji%20izvestaj%20Zastitnika%20gradjana%20za%202013%20%20godinu.pdf

¹⁴ Доступан на:

http://www.zastitnik.rs/attachments/3733_Godisnji%20izvestaj%20Zastitnika%20gradjana%20za%202014.pdf